Yarat?c? Problem Çözme Özellikleri Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Yarat?c? Problem Çözme Özellikleri Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32862

ARABPSYCHOLOGY.COM

Öz

Yarat?c?l?k ve Problem Çözme becerilerine ili?kin özellikleri ölçmek amac?yla geli?tirilmi? olan **Yarat?c? Problem Çözme Özellikleri Envanteri**, Türkçe'ye uyarlama çal??mas? ile kazand?r?lm??t?r. Bu envanter, bireylerin yarat?c? problem çözme sürecinde kulland?klar? bili?sel stratejileri, motivasyon düzeylerini ve çevresel destek alg?lar?n? de?erlendirmektedir. Ölçek, 40 maddeden olu?makta ve be? temel faktörü kapsamaktad?r: Yak?nsak Dü?ünme, Iraksak Dü?ünme, Çevre, Motivasyon ve Genel Bilgi ve Beceri. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in orijinal yap?s?n? korudu?unu ve psikometrik aç?dan güvenilir ve geçerli oldu?unu göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

Yarat?c? Problem Çözme, Yak?nsak Dü?ünme, Iraksak Dü?ünme, Psikometrik Özellikler, Ölçek Uyarlama, Motivasyon, Bili?sel Beceri.

Yazarlar

Demet Baran Bulut, A. S. ?pek, B. Aygün.

Amaç

Yarat?c? Problem Çözme Özellikleri Envanteri'nin temel amac?, bireylerin yarat?c? problem çözme süreçlerinde sergiledikleri ki?isel ve çevresel özelliklerin seviyesini belirlemektir. Bu özellikler, bir problemin tan?mlanmas?ndan çözüm üretimine kadar geçen süreçteki bili?sel esnekli?i ve çevresel etkile?imleri kapsamaktad?r.

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas?, Türk kültüründeki bireylerin yarat?c? problem çözme e?ilimlerini geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçebilecek bir araç sa?lamay? hedeflemi?tir. Bu, özellikle e?itim ve psikoloji alanlar?nda yarat?c?l???n geli?tirilmesine yönelik müdahalelerin planlanmas? aç?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Yap?

Envanter, yarat?c? problem çözme sürecinin farkl? yönlerini temsil eden be? ana faktörden olu?maktad?r. Bu faktörler, bireyin hem içsel bili?sel kapasitesini hem de d??sal çevresel destek alg?s?n? ölçmektedir. Ölçek, toplamda 40 madde ile bu kapsaml? yap?y? de?erlendirmeye almaktad?r.

Ölçekte yer alan be? faktör ve madde say?lar? ?unlard?r:

Yak?nsak Dü?ünme (Convergent Thinking): Sekiz (8) madde ile ölçülür. Bu faktör, bireyin

ARABPSYCHOLOGY.COM

mevcut seçenekler aras?ndan en uygun ve mant?kl? çözümü seçme yetene?ine odaklan?r.
Iraksak Dü?ünme (Divergent Thinking): On (10) madde ile ölçülür. Bu faktör, bireyin bir probleme yönelik birden fazla, özgün ve farkl? çözüm yolu üretebilme kapasitesini de?erlendirir.
Çevre (Environment): On bir (11) madde ile ölçülür. Bu faktör, aile veya e?itim ortam? gibi çevresel faktörlerin bireyin yarat?c? süreçlerini ne ölçüde destekledi?ini inceler.
Motivasyon (Motivation): Alt? (6) madde ile ölçülür. Bu faktör, bireyin yeni çözümler üretme sürecine olan isteklili?ini ve sabr?n? yans?t?r.
Genel Bilgi ve Beceri (General Knowledge and Skill): Be? (5) madde ile ölçülür. Bu faktör, yarat?c? çözümler üretebilmek için gerekli olan temel bilgi birikimini ve genel yetenekleri kapsar.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek amac?yla **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) uygulanm??t?r. DFA sonuçlar?, envanterin Türkçe formunun orijinal ölçekteki gibi be? faktörlü bir yap?ya sahip oldu?unu ve teorik yap?y? do?rulad???n? göstermi?tir.

Bu sonuç, ölçe?in maddelerinin, ölçmeyi amaçlad?klar? teorik yap?lar? (Yak?nsak Dü?ünme, Iraksak Dü?ünme, Motivasyon, Çevre ve Genel Bilgi/Beceri) yeterince temsil etti?ini ve ölçüm arac?n?n yap?sal tutarl?l???n?n sa?land???n? kan?tlamaktad?r.

Güvenirlik

Envanterin iç tutarl?l?k güvenirlik analizleri, her bir faktör için ayr? ayr? hesaplanm??t?r. Elde edilen Cronbach's Alpha (iç tutarl?l?k katsay?s?) de?erleri, ölçe?in faktörlerinin yüksek düzeyde güvenilir oldu?unu ortaya koymaktad?r.

Faktör baz?nda güvenirlik katsay?lar? ?öyledir:

Yak?nsak Dü?ünme faktörü için iç tutarl?l?k katsay?s?: .78
Iraksak Dü?ünme faktörü için iç tutarl?l?k katsay?s?: .79
Motivasyon faktörü için iç tutarl?l?k katsay?s?: .73
Çevre faktörü için iç tutarl?l?k katsay?s?: .88
Genel Bilgi ve Beceri faktörü için iç tutarl?l?k katsay?s?: .77

Faktör Analizi

Yap?lan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA), envanterin yap?sal geçerli?ini destekleyen temel bulgudur. Bu analiz, 40 maddenin orijinal ölçekte belirlenen be? alt boyuta uygun bir ?ekilde yüklendi?ini göstermi?tir. Bu durum, Türkçe uyarlaman?n, orijinal ölçe?in kavramsal çerçevesini ba?ar?yla sürdürdü?ünü teyit etmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör yap?s?n?n korunmas?, ara?t?rmac?lara uluslararas? çal??malarla kar??la?t?rmal? analizler yapma imkan? sunarken, ölçe?in yarat?c? problem çözme özelliklerini çok boyutlu olarak ölçme yetene?ini güçlendirir. Özellikle Çevre faktörünün en yüksek güvenirlik katsay?s?na (.88) sahip olmas?, bu boyutun tutarl?l???n?n alt?n? çizmektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme (1= hiçbir zaman - 5= her zaman)

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Nüfus Grubu: E?itim ortam?ndaki bireyler ve genel popülasyon

Ya? Grubu: Uyarlama çal??mas?n?n hedef kitlesi olan ö?renciler (Detayl? ya? aral??? orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.)

Nüfus Detaylar?: Türkiye'deki ö?rencilerden olu?an bir örneklem üzerinde uyarlama çal??mas? gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Bireyin kendini de?erlendirmesine dayal? öz bildirim envanteri. Toplam 40 madde üzerinden be? farkl? yarat?c? problem çözme özelli?ini ölçmektedir.

Anahtar Kelimeler

Yarat?c?l?k, Problem Çözme Özellikleri, Yak?nsak Dü?ünme, Iraksak Dü?ünme, DFA, Psikometrik.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Demet Baran Bulut

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: demet.baran@erdogan.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Envanterin Türkçe'ye uyarlama çal??mas? 2018 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Kullan?m izinleri ve ücret bilgisi için sorumlu yazar (Demet Baran Bulut) ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Baran-Bulut, D., ?pek, A. S. ve Aygün, B. (2018). Yarat?c? Problem Çözme Özellikleri Envanteri'ni Türkçe'ye uyarlama çal??mas?. *Abant ?zzet Baysal Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi, 18* (3), 1360-1377.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: yaratici-problem-cozme-ozellikleri-envanteri-toad.pdf

Yarat?c? Problem Çözme Özellikleri Envanteri Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek 40 madde ve be? faktördedir.

Yak?nsak dü?ünme (8m): Akl?ma gelen birçok çözüm aras?ndan en iyisini seçerim.
Iraksak dü?ünme (10m)): Problemi arkada?lar?mdan daha farkl? ?ekilde anlar?m.
Çevre (11m): Annem/babam, beni daha çok kitap okumam için cesaretlendirir.
Motivasyon (6m): Bir problemle kar??la?t???mda yeni çözümler üretene kadar annem/babam sab?rla bekler.
Genel bilgi ve beceri (5m):

ARABPSYCHOLOGY.COM